

๘๐๐

๐๗๘

หน่วยศิลปากรที่ ๕ จังหวัดสงขลา

นิราศเมืองเพชร

ของ

สุนทรภู่

หน่วยศิลปากรที่ ๕ จังหวัดสงขลา

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายเล็ก จินดาศิริ

ณ เมรุวัดพลับพลาชัย จังหวัดเพชรบุรี

๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๔

๘.๑
๓.๓๑๕

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

6-11-19

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เลขที่ 231

นิราศเมืองเพชร

ของ

สุนทรภู่

หน่วยศิลปากรที่ ๕ จังหวัดสงขลา

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายเล็ก จินคาสิริ

ณ เมรุวัดพลับพลาชัย จังหวัดเพชรบุรี

๑๐ ธันวาคม ๒๕๐๔

๒๐๐31๕

UNIVERSITY OF TORONTO

1955

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

1285 UNIVERSITY AVENUE TORONTO, ONTARIO

STANDARD BOOK NUMBER

0-7099-0000-0

PRINTED IN CANADA

1955

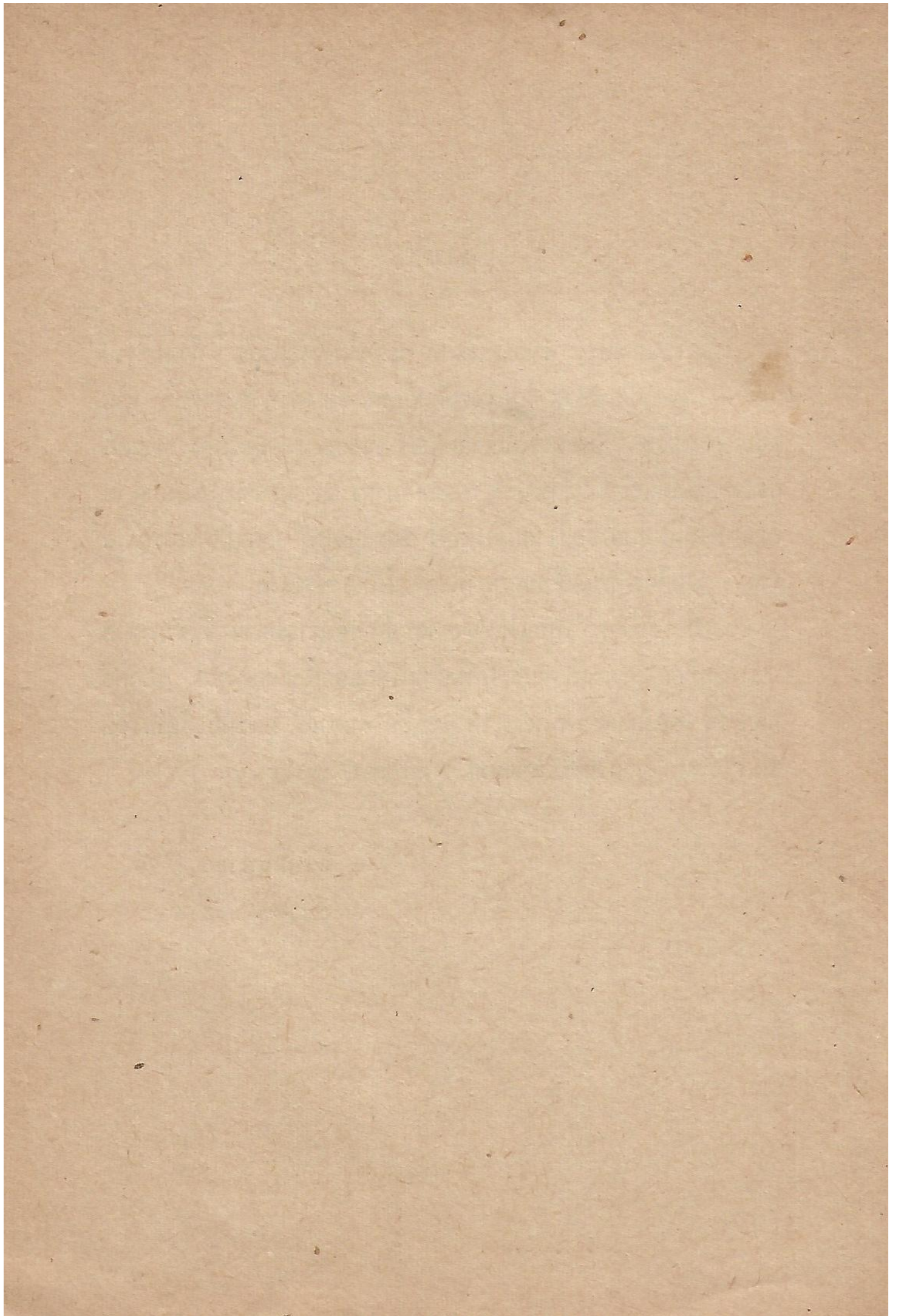
คำนำ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ นายเด็ก จินดาดีริ กำหนดงานวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๔ ณ เมรุวัดพลับพลาชัย จังหวัดเพชรบุรี นายชดอ จินดาดีริ ได้มาแจ้งแก่เจ้าหน้าที่แผนกอักษรศาสตร์และวรรณคดี กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ว่า มีความประสงค์จะขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือนราคาเมืองเพชร ของ ต้นทรวงู แจกเป็นอนุสรณ์ในงานนี้ กรมศิลปากรยินยอมอนุญาตให้จัดพิมพ์ได้ดังประสงค์

กรมศิลปากร ขออนุโมทนากุศลราศีทักษิณานุประทาน ที่เจ้าภาพได้บำเพ็ญอุทิศแด่ผู้ดวงดับ และได้พิมพ์หนังสือแจกเป็นวิทยาทาน ขอกุศลทั้งปวงนี้ จงเป็นเครื่องส่งเสริมให้ นายเด็ก จินดาดีริ ผู้ดวงดับ ได้ประดับแต่ือรัฐคุณมณูมผลในสัมปรายภาพ ทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๓ ธันวาคม ๒๕๐๔

คำอธิบายเรื่องนิราศของสุนทรภู่

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ทรงนิพนธ์ไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗

นิราศของสุนทรภู่ผิดกับนิราศของผู้อื่น ทงกลอนที่แต่งดีกว่าผู้อื่น
โดยมากและกระบวนวรรคความ นิราศของสุนทรภู่จะกล่าวถึงแต่ข้อตำบลใน
ระยะทางที่ไป ประกอบกับพรรณนาว่าด้วยเรื่องสิ่งต่าง ๆ แต่นิราศของ
สุนทรภู่มีเค้าเรื่องราวต่าง ๆ และกล่าวถึงประวัติของตนเองไว้ด้วยทุก
เรื่อง อาจจะมีเค้าเรื่องไหนแต่งก่อนและแต่งทีหลัง และในเวลาทีแต่ง
นั้นฐานะของสุนทรภู่เป็นอยู่อย่างไร

เรื่องประวัติของสุนทรภู่ ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงไว้โดยพิศดาร ได้
พิมพ์แจกครั้งแรกเมื่อทำบุญอายุครบ ๖๐ ใน พ.ศ. ๒๔๖๕ แล้ว จะนำแต่
ใจความมากบ้างพอให้ทราบตำนานนิราศของสุนทรภู่ ที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้
คือสุนทรภู่เดิมเป็นมหาดเล็กกรมพระราชวังหลัง เป็นเจ้าบทเจ้ากลอน
และเป็นคนคะนองมาแต่หนุ่ม เมื่อในรัชกาลที่ ๑ ดงไปเยี่ยมบิดาที่เมือง
แกลง ได้แต่งนิราศเรื่องเมืองแกลงเป็นนิราศเรื่องแรก ต่อมาเมื่อ
กรมพระราชวังหลังทิวงคต สุนทรภู่ไปเป็นมหาดเล็กอยู่กับพระองค์เจ้า
ปฐมวงศ์ พระโอรสในกรมพระราชวังหลัง ซึ่งทรงผนวชอยู่วัดระฆัง ฯ
ตามเสด็จพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ไปพระพุทธบาท ได้แต่งนิราศพระบาทอีก
เรื่อง ๑ ต่อมาถึงรัชกาลที่ ๒ สุนทรภู่เข้าทำราชการได้เป็นที่ขุนสุนทร
โวหาร อยู่ในกรมพระอาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

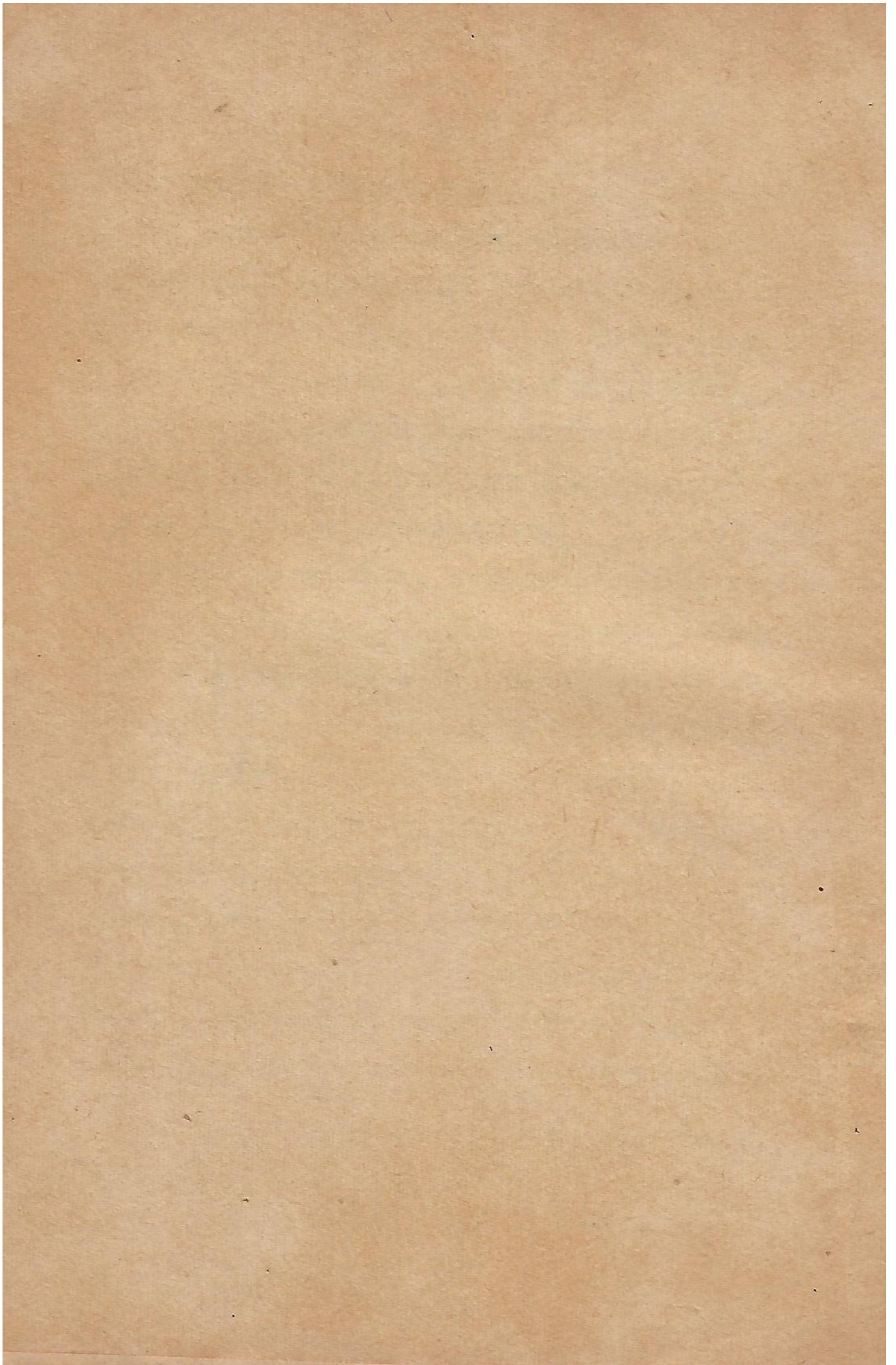
ทรงพระเมตตาชุบเลี้ยงมาตลอดรัชกาล สุนทรภู่คิดรับราชการจึงหาได้แต่ง
 นิราศเรื่องใดในรัชกาลที่ ๒ ไม่ ถึงรัชกาลที่ ๓ สุนทรภู่มีความผิดถูกถอด
 ไม้เท้าจึงออกบวช เมื่อบวชอยู่นั้นไปกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก แต่ง
 นิราศภูเขาทองเรื่อง ๑ ต่อมาขึ้นไปกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง ๑ แต่งนิราศ
 วัดเจ้าฟ้า (แต่งเป็นตำนานวนเนศวรมันบุตรที่ไปด้วย) เรื่อง ๑ ได้ยินว่า
 เมื่อสุนทรภู่บวชอยู่ พระองค์เจ้าดกชนานุคุณ พระเจ้าลูกเธอในพระบาท
 สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดทรงตั้งว่า หาสุนทรภู่ไปบอกตั้งว่าแต่
 ยังเป็นพระ แล้วทรงพระเมตตาอดหนุนต่อมา สุนทรภู่ได้แต่งนิราศอิเหนา
 ถวายพระองค์เจ้าดกชนานุคุณเรื่อง ๑ แล้วตั้งออกมาเป็นข้าอยู่ในกรม แต่
 อยู่ได้ไม่ช้า พระองค์เจ้าดกชนานุคุณสิ้นพระชนม์ สุนทรภู่สนิทพดกยาก
 อีกครั้ง ๑ เวลาดกยากครั้งนี้อาศัยเพื่อนไปเที่ยวพระแท่นดงรัง จึงแต่ง
 นิราศพระแท่นดงรังเรื่อง ๑* ต่อมากกรมหมื่นอภัยสุธาเทพ พระราชธิดา
 ในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงหนังสือพระอภัยมณีที่
 สุนทรภู่แต่งไว้โปรดตั้งให้สุนทรภู่แต่งต่อถวายอีก และทรงเกอหนุน
 สุนทรภู่ต่อมา ในค่อนพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อยังดำรง
 พระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนอิศเรศรังสรรค์ ก็ทรง
 เกอหนุนสุนทรภู่มาด้วยอีกพระองค์ ๑ ในสมัยเมื่อสุนทรภู่ได้ฟังพระบาท
 สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และกรมหมื่นอภัยสุธาเทพอยู่นั้น ไป
 นมัสการพระปฐมเจดีย์ จึงแต่งนิราศพระปฐม (ที่ถูกควรจะเรียกว่า

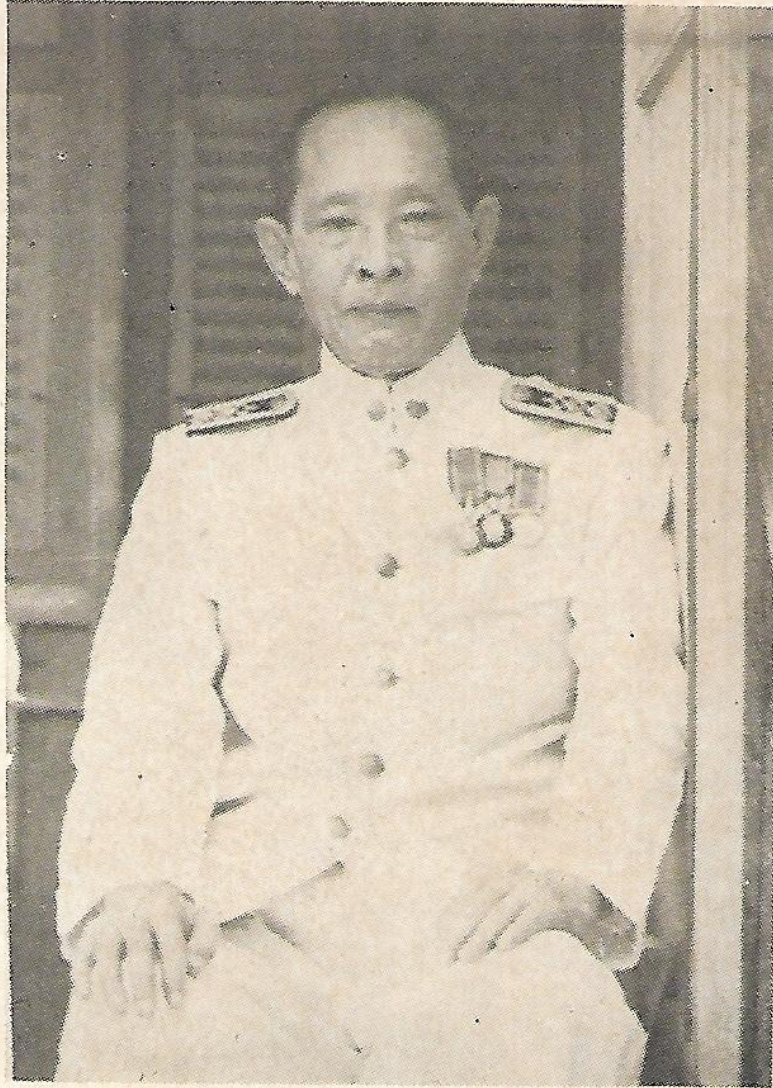
* นิราศพระแท่นดงรัง ที่กล่าวถึงนี้ ตามหลักฐานที่สอบสวน
 ในชั้นหลัง นายมี ศิษย์สุนทรภู่เป็นผู้แต่ง

ดู - ประวัติสุนทรภู่ ฉบับมีเชิงอรรถเพิ่มเติม ฉบับพิมพ์ของกรมศิลปากร

นิราศพระปฐมเจดีย์) เรื่อง ๓ ครนกรรมหมื่นอุปสรตฤคาเทพต้นพระชนม์
 ต้นทรภูไค่พังแต่พระบาทสมเด็จพระบรมโกศเจ้าอยู่หัวพระองค์เดียว ได้ยิน
 ว่าทรงรับไปโดยงวาทพระราชนัดดาเดิม อยู่มาเมื่อรับสั่งให้ต้นทรภูไปหาตั้งของ
 ที่เมืองเพชรบุรี ต้นทรภูจึงแต่งนิราศเมืองเพชรบุรี ซึ่งพิมพ์ในสมุดเล่มนี้
 เรื่อง ๓ เป็นนิราศเรื่องที่สุดของต้นทรภู เพราะต่อมาอีกไม่ช้าถึงรัชกาล
 ที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระบรมโกศเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งต้นทรภูเป็นที่พระสุนทร
 โวหาร เจ้ากรมพระอาตักษณเฒ่าพระบรมราชวัง ได้ความสุขมาจนสิ้นชีพ
 เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๘๘ มีนิราศของต้นทรภูอีกเรื่อง ๓ คือ นิราศเมือง
 สุพรรณบุรี ต้นทรภูแต่งเมื่อยังบวชอยู่ แต่งเป็นโคลง ๔ เรื่องตำนาน
 นิราศของต้นทรภูมีดังกล่าวมา

หวังใจว่า ท่านทั้งหลายรับหนังสือนี้ไป จะยินดีและพอใจอ่านทุกอัน.

นายเล็ก จินดาศิริ

ชาติระ ๒๒ เมษายน ๒๔๓๔

มรณะ ๓๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

คุณพ่อ

คุณพ่อเป็นบุตรของ คุณปู่เชียว คุณย่าทองคำ
เกิดเมื่อจันทศก ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๔ ณ ตำบลบางขุนนนท์
อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี
เมื่อเยาว์วัยได้ศึกษาวิชาหนังสือไทย ณ

๑. โรงเรียนวินัยชำนาญ ในคลองบางกอกน้อย เป็นเวลา ๓ ปี ๖ เดือน
ได้ประกาศนียบัตรชั้น ๒-๓ ประโยคประถม
๒. เรียนที่วัดดาราม ในคลองบางกอกน้อย เป็นเวลา ๑ ปี ได้ประกาศ
นียบัตรชั้นประถม
๓. โรงเรียนมัธยมศึกษาสวนกุหลาบ ไทย (วังหน้า) เป็นเวลา ๑ ปี ๒
เดือน เรียนชั้นมัธยม ๒ ได้ประกาศนียบัตรชั้นมัธยม ๑ (อย่างแต่
ก่อน)

คุณพ่อได้เข้ารับราชการ ในกระทรวงเกษตราธิการ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๔๕๒ ในตำแหน่งเสมียนตรี แผนกออกโฉนดที่ดิน จังหวัดสมุทร
สาคร ในเดือนกันยายนปีเดียวกันนี้ ได้ย้ายไปอยู่แผนกออกโฉนดมณฑล
นครราชสีมา จนถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ จึงได้ย้ายมารับ
ราชการ ในตำแหน่งเสมียนโท แผนกออกโฉนดที่ดิน จังหวัดเพชรบุรี
มณฑลราชบุรี นับว่าเป็นข้าราชการรุ่นแรกของหอทะเบียนที่ดิน เพชรบุรี
ได้รับราชการอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรีตลอดเวลา จนกระทั่งออกมารับบำนาญ
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ตำแหน่งราชการครั้งสุดท้าย คือเจ้าพนักงานที่ดินและ
โตหกิจจังหวัด รวมเวดารับราชการทั้งสิ้น ๓๗ ปี

ราชการเสือป่า

ตั้งกรมเป็นต้นมาชักเสือป่า เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ตั้งกิตติมศักดิ์	
หมวด ๓ หมู่ ๑ กองร้อยที่ ๑ กองพันที่ ๑ มณฑลราชบุรี	
๒๕ มีนาคม ๒๔๖๑	ได้รับพระราชทานยศเป็น ว่าที่นายหมู่ตรี
๒๓ ธันวาคม ๒๔๖๒	เป็นนายหมู่ตรี
๑๘ พฤษภาคม ๒๔๖๓	เป็นผู้บังคับหมู่ราชนาวิกเสือป่า
๘ ตุลาคม ๒๔๖๓	เป็นจำโท ร.น.ต.
๒๗ พฤศจิกายน ๒๔๖๖	เป็นจำเอก ร.น.ต. รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
๕ ธันวาคม ๒๔๕๔	เข็มไอยราพต
๒๙ มิถุนายน ๒๔๖๖	เดมะทองคำ ร.ร. ๖ ชั้น ๓
๒๐ กันยายน ๒๔๘๑	เหรียญจักรพรรดิมาลา
๒๐ กันยายน ๒๔๘๒	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
๒๗ กันยายน ๒๔๘๓	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานนามสกุลแก่คุณพ่อ ให้ชื่อว่า "จินดาศิริ" อันเป็นมงคลนาม

คุณพ่อได้สมรสกับคุณแม่เมื่อราว พ.ศ. ๒๔๕๕ มีบุตรชาย - หญิงด้วยกันหลายคน แต่ได้ถึงแก่กรรมเมื่อยังอยู่ในเยาว์วัยทั้งสิ้น คงเหลือบุตรชายสืบสกุลแต่เพียงผู้เดียว

คุณพ่อเป็นผู้มีน้ำใจ "อหิโธ ปรมโ ชมโม" คือความไม่เบียดเบียน เป็นธรรมอันประเสริฐ ตลอดจนชีวิตของคุณพ่อ ไม่เคยก่อความ

เดื่อคร่อนให้แก่ญาติ มีแต่ทำคนเป็นทพของมวดญาติและหม่มิตรตลอด
เวลา

คุณธรรมของคุณพ่ออีกประการหนึ่ง คือ ความดีโดย คุณพ่อมี
ความพอใจในฐานะของตนเองอยู่เสมอ ไม่ว่าจะตกอยู่ในฐานะเช่นไร ไม่
ดิรน เพราะถือว่าการดิรนก่อให้เกิดทุกข์ คุณพ่อสละโอกาสหลายครั้ง
ที่จะได้เลื่อนฐานะทางราชการ และสร้าง ความมั่นคงแก่ครอบครัว คุณพ่อ
ปรารถนาอยู่เนือง ๆ เมื่อครั้งอยู่ในราชการว่า การเลื่อนขั้นตำแหน่งราชการ
ด้วยการวิ่งเต้นเขาหาผู้ใหญ่ในราชการนั้น เป็นเครื่องก่อให้เกิดความอิจฉา
ริษยา เป็นเครื่องร้อนใจและเป็นทุกข์ การได้เลื่อนขั้นตำแหน่งพึงเป็นไป
ตามความดีความสามารถของตน เป็นการแน่นอนและเป็นสุขกว่า ในส่วน
ที่เกี่ยวกับฐานะทางครอบครัวก็เช่นกัน คุณพ่อก่อว่าเงินเดือนที่ได้รับพระ
ราชทานเป็นค่าเลี้ยงชีพพอเพียงอยู่แล้ว หากรู้จักใช้ด้วยการประหยัด
บางครั้งเมื่อเกิดความจำเป็นรายจ่ายของครอบครัวสูงขึ้น คุณแม่ก็ได้ออก
ทำงานนอกบ้านช่วยด้วยอีกแรงหนึ่ง จึงอยู่กันได้โดยไม่ถึงกับขาดแคลน
คุณพ่อพูดถึงเรื่องชนดาร์ตสมบัติว่า เป็นเครื่องก่อให้เกิดความโลภ เป็น
กิเลส เป็นตัวการให้มนุษย์ประพฤติกิเลส ดึงได้ได้มาง่ายยอมสูญเสียไปง่าย
เช่นกัน เหตุนี้แม่คุณพ่อจะไม่อยู่ในฐานะบริบูรณ์ด้วยชนดาร์ตสมบัติ แต่
คุณพ่อก็ได้สมบูรณ์ด้วยคุณดาร์ตสมบัติ คุณพ่อจึงมีความสุขใจตราบนานวัน
วายชนม์

คุณพ่อได้ถึงแก่กรรมด้วยหัวใจวายเมื่อกองคณวันที่ ๓๓ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๙๙ ณ บ้านพัก ถนนดำเนินเกษม จังหวัดเพชรบุรี เมื่อดังกล่าว
คุณพ่อจะได้สูญเสียไปแล้ว แต่วิญญาณของคุณพ่อคงจะสถิตอยู่ ณ สรวง

ฉ

ตอรรค์เป็นแน่ เพราะตลอดชีวิตของคุณพ่อ คุณพ่อได้ประกอบแต่กรรมดี
ถูกขอยึดกรรมดีของคุณพ่อ จะเป็นเครื่องกำกับใจของคุณจนกว่าชีวิต
จะหาไม่

ถูกขอยธิษฐานว่า ในทุกภพเบื้องหน้าขอให้ถูกได้เกิดเป็นลูกของ
คุณพ่อเช่นภพหนาคดออกไป แต่ขอย่าให้คุณพ่อต้องจากถูกไปเร็วตั้งใน
ภพ เทอญ.

ชโล จินดาสิริ

๕ ธันวาคม ๒๕๐๔

นิราศเมืองเพชร

๑ ไอรอนรอนอ่อนแดงพระสุริยฉาย

ท่องฟ้าคดนาคางตงพร่างพราย
อนาถหนาวครวอาดาเสด็จ
ดงนาหว้าวัดนมัสการ
ช่วยชบเตยงเพียงชนกทปกเกศ
จึ่งจดหมายรายทางกลางคองคา

พระพายชายชั้นเซยร่ำเพยพาน
ไปเมืองเพชรบุรินทร์ถิ่นสถาน
อริษฐานถึงคุณกรุณา
ถึงต่างเขตของประดงคองอาดา
แต่นาหว้าเตยงต้องเข้าคดองน้อย

๑ ได้เห็นแต่แพแขกที่แปดกเพศ

ถึงวัดหงส์เห็นแต่หงส์เต่าขงลอย
ถึงวัดพลบตบตบเป็นท่งต
เหมือนกระจ่ายพรายพลัดกำจัน้อง
ดำเจ๊กเอ๋ยเคยชนระวีรรัต
ถึงคดองเตยเคยแตกใบแฉกงาม
จนไม่มทรกเป็นहतกแห่ตง
โอเป็ดยวใจไวรักทจกเซย

ชายเครื่องเทศเครื่องไทยได้ใช้ด้อย
เป็นหงส์ห้อยห้วงขงไซ้หงส์ทอง
เห็นแต่วดคตงชกระจ่ายไม่วายหมอง
มาถึงคดองบางดำเจ๊กดำเห็นยกนาม
ต้องจำอดออมระอาคด้วยหนาหนาม
คิดถึงยามปลุกรักมักเป็นเคย
ต้องคว้างแคว้งคว่าหานิจจาเอ๋ย
ชมแต่เคยแตกหนามเมื่อยามไซ

๑ ถึงบางหุดวงด่วงดองเข้าคดองเด็ก ด่วนบ้านเจ๊กชายหมูอยู่อุ้กไซ
เมี่ยขาวขาวดำด้วยด่วนรวโย หั่วอกโออายใจมิใช่เด็ก

ไทยเหมือนกันครั้นวราขอเอาหอห้อง
มีเงนงคคคางเหมือนอย่างแจก

คองขคของแ่งกระดางเหมือนอย่างเหล็ก
ถึงดวดเหล็กดนร้อนอ่อนระไม

๑ ถึงวัดบางนางขมิแต่ตั้งขมิ
ฤาหตวงขมิบางเป็นอย่างไร
กมคคาคำอาดาทิวาว่าด

ไม่เห็นองคนางข้อยทไเหน
คิดจะใครแะหาปรักษาขี
เดยดตาคัดวงทางกลางวัด

๑ ถึงวัดบางนางนองแม่น้องมี
ควคนเคียวเคียวเด่นไม่เป็นห้วง
ทเห็นเห็นเป็นแต่ปะได้ประตา
จะแดเหล็กวเป็ดยวเนตรเป็นเขตดวน
พฤษาออกดอกดุกเขาปดุกไ
ไอรินรินชนเซยเช่นเคยหอม

มาถึงนกจกคองนองนาตา
แต่เค้ร้าวทรวงสุดหวงทขิงฝา
ก็ลอบรักตักตาคิดอาดัย
มะม่วงพรวนหมากมะพร้าวดาวดาวไ
หอมดอกไม้กลิ่นกตบอบระของ
เคยดนมนวนดปรางมาหมางหมอง

๑ ถึงบางหว้าอารามนามจอมทอง
ธารุสะพระองค์มาทรงสร้าง
ในพระโกศโปรดปรานประทานนาม
มีเขอนรอบขอบคุดพิตัก
ทรมินาทำคำตาไ้หน้าเพดิน
ไอ้เทียนเอ๋ยเคยแจ้งแดงสว่าง
เหมือนมิดในใจจนคองวนเวียน

คูเรือรอรุ่งโรจน์ทโบสถ์ราม
เป็นเยียงอย่างไ้ในภาษาดยาม
ไอระธาชอารามงามเจริญ
กฏคกเก่งกฏสุดดรรเดริญ
จนเรือเคินมาถึงทางบางขุนเทียน
มาหมองหมางมิดมิตตะชวิตตะเชวียน
ไม่ต้องเทียนให้สว่างหนทางเดย

๑ บางประทุนเหมือนประทุนไค่อุ้นจิต พอบ้องบักเป็นหลังคานิจจาเอ๋ย
 หนาวน้ำค้างพร่างพรอมมร่าเพย ได้ฟังเขยนอนอุ้นประทุนบัง

๑ ถึงคดองขวางบางระเนาะเวะข้างขวา ใครหนอมาแนะแหนกันแต่หลัง
 ทุกวันนวดคกเพียงอกพั้ง แนะให้มิ่งแฉวกก็เห็นจะเป็นการ

๑ ถึงวัดไทรไทรใหญ่ใบช่อ่ม เป็นเชิงซุ่มดำชาพฤษาคาด
 ขอเดชะพระไทรซึ่งชัยชาญ ช่วยอุ้มฉานไปเช่นพระอนิรุท
 ได้ร่วมเคียงเคียงนอนแนบหมอนหนุน พออุ้นอุ้นแฉวกคิดเป็นท่ตุ๊ด
 จะตั้งเวยหมู่แหมแถมมมนุษย์ เทพบุตรจะได้ชนทุกคืนวัน

๑ ถึงบางบอนบอนทนมแต่ธอ เขาเดองดอบอนข้างบางยชน
 อีนบอนต้นบอนหน้าคาดย้อมหวานมัน แคปากคั้นแกไขมิใคร่พั้ง

๑ ถึงวัดกกรกร้างอยู่ข้างซ้าย เป็นรอยรายบั้นพม่าที่ฝาผนัง
 ถูถูถูถูไปแต่ไม่พั้ง แคโบสถ์ถึงทนนอนอยู่นาน
 แม่ม่ม่ม่มให้ร้างจะสร้างฉลอง ให้เรื่องรอรุ่งโรจน์โบสถ์วิหาร
 ดวยทนต์เคยคังโธดนทวาร ได้เบิกบานประคูป่าพนาดัย

๑ ไอ้ออกเอ๋ยเตยออกประคูป่า กำคัดคดกนิกน่าน้ำตาไหล
 จะเหลียวหลังตั้งด้าร่าดูคาไค ก็จวนใจด้วยไม่มีไมตรีครึ่ง
 ข้างเป็นไรไพร่ผู้คกมรุ ใครแดงดูเรากนกร้าดักถั่ง

จะปรับใหม่ได้หรือไม้อออง
 ใอนักนกคกเงยบยะเยียบอก
 ดดาวดัยัพนพุมชอุ่มไบ
 เตียงกรอดเกวียดเขยคกบเขำชบเคยว
 หริงหริงแรวแม่มายตองไนเวียง
 เหมือนคนตริบป่าประด้ายาก
 ดงชบชานหวานเตียงดำเนียงนวด

เป็นทพองพาดนาพอพาใจ
 เห็นแต่กกกอปรงเป็นพงไถว
 เเรไรไฟเราระว่องช้องดำเนียง
 เหมือนกริบเกวียดกรอดกรัดวะหวิดเตียง
 แซ่ดำเนียงหนาวไนใจรำจวญ
 ทงตองฟากฟงให้อาดัยหวน
 เมื่อโอดครวญครวฟงให้วงเวง

๐ ถึงศัระษะกระบือเป็นช้อบ้าน
 ทงกมภากดำหาญเขาพานเกรง
 ถึงศัษยหามาตามเมื่อยามเปดยว
 ถึงศัระษะตระหนานเป็นย่านร่าย
 ถึงโคกชามคร้ามใจได้ไต่ถาม
 ไม่เห็นแจ้งแคงทางเป็นกลางคิน
 ถึงย่านช้อตมช้อดด้วยช้อดัด
 เป็นป่าปรงพงพุมตุกรมเครือ
 ถึงบ้านชอมดอมพินคุดินตาษ
 ออกชวจากปากชตามหาชัย

ระยะย่านยุงชุมรุมช่มเหง
 ให้อังเวงวิญญาเอกากาย
 เหมือนมาเดยวแดนไพรหน้าใจหาย
 ช้างฝงช่ายแถมดำเขาทำพิน
 โคกมะชามดอกมิใช่อะไรอื่น
 ยิงหนาวชนชาใจมาไนเรือ
 ใจมนุษย์เหมือนกระนแถวดเดถือ
 เหมือนช่มเตือช่อนร่ายไฉ่ภวยไน
 มีอาวาดวดวาที่อาศัย
 อโณทัยแย้มเยยมเหตยมพระเมรุ

๐ ช้างฝงช่ายช่ายทะเลเป็นตมคถน นางงคพินเผอดแคงดั่งแ่งเด็น
 แม่นากวางว้างเวงเป็นเซงเด็น
 หยุดประทบยบยงอยูฝงช่าย
 ดำพุนเอนอ่อนทอดยอคระย้า
 แ่นดบายบังตมรุ่มรุกชา

บรรดาเรือเหนือใต้ทั้งไปมา
บ้างหึ่งคัมมงายทงชายหญิง
เสียงแต่คานาพริกอยู่กรีกกราว

คอยคงคาเกิดอนกตาคไม่ขาดคราว
บ้างแกงบึงปากเรียกกันเพรียกฉาว
เหมืองเสียงด้าวเกราะ โกร่งที่โรงงาน

๑ เห็นฝูงตึงตึงตามกันต่อต่อ
คนทั้งหลายชายหญิงทั้งให้ทาน
เวทนาจวนร่อนน้อยน้อย
บ้างเกาะแม่แต่โตดกระโตดปลิว

มากอยขอโภชนากระยาหาร
ค่างตนดานตึงได้เอาไฟดัด
กระจอยร่อยกระจริดจิดจิดจิว
ดูหอบหิวมิให้ถูกศิวดูเคย

๑ ไอ้พ่อแม่แต่จนถึงไม้ทั้งบุตร
ที่ถูกอ่อนบื้อนหม่นหม่นชมเซย
แต่ตั้งใหญ่อายทโมนมันโดนเหลือ
ทงตงเผือกเทือกเถาหม่นเจ้าชู
บ้างกระโตดโตดหาแต่อาหาร
เขาให้เกรี้ยวประเดี้ยวใจก็ไฟดัด

เพราะแค้นตึงตึงหานิจจาเอ๋ย
กระไรเคยแต่เห็นหน้าเอ็นดู
จนชาวเรือเมินหมดด้วยอดดู
ใครแดงมุ่นนกกมพยถัด
ได้สมาณยอดแต่มพอกแกหิว
กตบชวให้ดูอดดูตา

๑ ได้ชมเด่นเห็นเด่นกวิหคกตุ้ม
กลางสมุทรสุดโผล่ตวันโตมา
ตวันหิวบาดวาดหางไปกตางคติน
ดูมากมายหลายอย่างยงวางเวง
บ้างถอนหดกชกถ่อหิวรือว่า
บ้างขบร้องของดำเนียงจนเสียงเครือ

เที่ยวคุ่มคุ่มเดินคินกิมัจฉา
ดูน้ำตาแต่ละคิ้วน้ำกตังเกรง
ศีรษะตึงตึง โลงดูโจ่งเหม่ง
จนหาชนครนเครงเป็นคราวเรือ
บ้างก็มาบ้างก็ไปทงใดเห็น
ค่างเดียวเรือตงหน้าบ้านท่าจัน

เป็นประมงหงุดงะ โมงกด้วยโถงตาก
คดิงฟงฝังชดาดงันปดาคัน

ไม่กดัวบาปเดยข้างนับแต่ทรพยัดัน
ตะกายบั้นเดนเด้นออกเป็นแปดง

๑ ในถ้ำคดองตองฟากถ้วนจากปลุก
คั้นจากถูกลูกชิตินันคิตแพง
ถึงบ้านบ่อกอจากมียากถัน
อันโบจากรากกอไม่ชอกิต

๕ ๕
ทะถายถูกดอกจากชนฝากแปง
เขาข้างแปดงช้อถูกรียกถูกรียก
เหมือนจากถันท่องเทยวมาเปด็ยวจิต
แต่ถูกรียกชอบใจจะใคร่ชม

๑ ถึงคดองทอราทาแรงเรียก
เขาทำนาทำนาปดาดอม
ที่ปากคดองกองฟนไวดินดาษ
ถึงบางขวางข้างชายชายชดา
หรือบ้านนทเขาว่าคาวาร่า
ดูกรรมกรีกพฤกษาดดาเครือ
ตะบุนคินผดห้อยย้อยระยา
เป็นคราบนาคร่าคร่าแตกตารุม
ดำพวยรายชยคดิงคิงค้อม
เห็นบุเบยวเทยวไตกินไคตเค็ม

๕
ดุดดำเห็นยกที่จะถามความปฐุม
เป็นนิกมเขคบ้านพวกพรวานปดา
ดูเกดอนกถาดเรยงรายทงชายชวา
ไซคองคางงหน้าไวดำเกดือ
ข้างบนนาเป็นตวนากถวดเหลด
ถ้วนรกรเรอว่าเรยงเป็นเชิงช่ม
ดาษคาดิงหนิงผุกดด้วยถูคคุม
ดูกระบุ่มกระบุ่มคุ่มคุ่มเค็ม
มีชวากถอมแหลมรายคิงปดายเซม
บ้างเก็บเค็มตากก้ามคดุมคร้ามครัน

๑ โอ้เอ็นดูบุไม่มีซึ่งคัระษะ
ไม่มีเดอดเช็ดตะปะแค้น
เม้นเมยออกดอกกราบไปคาบเหยื่อ

๕
ทำวระกะก้อมโองโมงโค้งงัน
เป็นเพศพันธุไรผัวเพราะมัวเมา
เอามาเผื่อภรรยาเมตดาเขา

บ้างคืบห้ามงามงอนจนค้อมกึ่ง
 บ้างแตกร้างพรากเมศเพชรไนรี
 มาคองชายฝ่ายเจ้าของไม้คองค้อ
 จะพูดจาการวระทงครเออ
 หนักเดี่ยคายหมายมันใครพินผูก
 พอนักหยดบุตรเรากเจ้าชู
 เขาอายุเอียงเมียงเมินทำเคินเฉย
 ได้คอบค้อค้อเหล่าเจ้าทบทิม

เป็นดอกคิ่งแตกประดับดัดดี
 เขาชายค้เก็บได้ได้กระเมอ
 เห็นเรือดองร้องว่าชอทบทิมเหอ
 เตียงเห่อเห่อหน้าคาน่าเอ็นดู
 ไว้เป็นลูกสะใภ้ให้เจ้าหนู
 อุดดำหุรร้องค้อจะขอชิม
 ไม่เกินเดยดวนตามงามหิงมหิงม
 พอแย้มยิ้มเฮฮาประสาชาย

๑ ถึงแม่กตองต้องฝั่งเขาคงบ้าน
 บ้างย่างปลวค่าเคียงเรียงเรียงราย
 ชายดำเร้จเปิดไก่อ่งไข่พอก
 ลูกคาร์บหนักนเป็นพันร้อย
 นางแม่คำปลวเค็มก็เค็มด้วย
 บ้างเห็นบ่ทองป้องปู้คู้คู้คู้คู้

นำดำราญเรือนเรือคู้เห็ดอหดาย
 คู้คู้นวยฉิ่งไขว่กันใหญ่ห้อย
 กระเบนกระบอกปลาทูทงปู้หอย
 ปลาดึกน้อยขมงโกทรโยกกระบุง
 กำไรรอยรวมประจบจนครบคู้
 ค้างบำรุงรูปร่างดำขางตา

๑ พอออกช้องดองดำแม่หน้ากว้าง
 ข้างซ้ายตรงดงทะเลพอเวตา
 คู้ซ้ายขวาป่าปะโดงหวายโป่งเบ็ง
 เวดเย็นเห็นนกวิหคบิน
 บ้างเคียงคู้ค้อเคียงช้อแซ้
 แม่นรวมเรือนเหมือนนกกทกรัง

บ้านบางข้างแฉกแซไปแควขวา
 พระสุริยามัคมอทอแว่นคิน
 ให้วงเวงหวั่นไหวฤทัยถวิล
 ไปหากินแต่วกปากันมารัง
 โอ้แดแดแต่วกให้อาดยหัดัง
 จะไต่หนังแนบข้างเหมือนอย่างนก

นักระไรไม่มีเท่ากกอย
ต้องดมว่าวหนาวหนึ่งเหมือนคางคก

ไอบุญน้อยนักร้าน้ำตาดก
จะได้กกดใครก็ไม่มี

๑ จนเรือออกนอกอ่าวดูเปล่าโวง ทะเลโด่งแดงทั่ววิถี

ไม่เห็นหนสันชยาเป็นราตรี
ตำรวดรินคณราบดังปราบเรียม
ดาวกระจายพรายพรางดวงนภา
เห็นปลาวายกายส์ต่างกระจ่างแจ่ม
เป็นหมุ่มหมุ่มฟูฟ่องชนดองดอย
ชนอารมณ์ชมปลาเวลาดึก
แม่นเห็นปลาวารินจะคืนโดย
จะเพดินชมยมนาเวหาห้อง
ทะเลโด่งโวงว่างน้ำค้างกระเซ็น
จะเปรมปรึคดีใจมิใช่บ่อย
ไออายจิตคิดรักถักประโดม
ด้วยมีดคำดำคณทนนแน่
ดำพูรายชายเดนดูเอนโอน
หิงห้อยจับวามอร่ามเหลือง
เหมือนแหวนก้อยพดอยพรายเมือกรายกร

แต่ตมดีดาวสว่างกระจ่างตา
ขะขะขะขะขะขะขะขะขะ
แสงคงคาเค็มพราวราวกับพดอย
แดแอร่มเรืองรุ่งชนกงฝอย
ศวนน้อยน้อยนางมังกงชมงโกรบ
หวนว่าดึกแดงเดี่ยวคายไม่วายโยย
ขะขะขะขะขะขะขะขะขะ
เช่นน้องไหนเลยจะเคยเห็น
ดูดาวเด่นดวงสว่างเหมือนอย่างโคม
น้องจะพดอยเพดินอารมณ์ด้วยชมโฉม
ทรวงจะโทรมตรงช่องปากคดองโคน
เรียกแแต่ตายห้าพฤษชาโกวัน
วายุโยนยอตระย้าริมตำคร
ครุ่งเรืองรายจำรัสประภัสสร
ยังอาวรณ์แหวนประดับด้วยดัมตา

๑ ถึงคดองช่องดองเดี่ยวเงียบดังดี เห็นเมฆกุดคดองทะเลบนเวหา

เตียงโครมครนคณกระทงผิงชตา

ดมตดาคนคองหิงหิงฮื่อ

นาวาเหเซหันให้บับบ๊วน
 ดั่งด้แจวแฉวเรือยงเหลือมือ
 ทงคณชานาซคให้บคบบน
 นำอายเพอนเหมอนคำเขาทำเพตง
 ยิงแจวทวนบ๊วนบับบ๊วนเห
 เดียงส่วบเดียงเกยตรงเข้าพงไพร
 พอจคเทียบเซยนชนนามนควา
 เดือทนอนหมอนนอมนาทวมชน
 ได้กัณดมห่มหนาวเมื่อเข้าครุ
 ดมรินรินกถนกดบอบตะของ

ค่องแจวทวนท้ายหันช่วยกันถือ
 ดมกระพือพัดโงงคูโคดงเคดง
 โอ้แต่ชนคณดมยงช่มเหง
 มาเท่งเต่งเรือดอยน่าน้อยใจ
 ดมทะเลเหลือจะค้ำนทานไม่ไหว
 คิคอยู่ได้คั้นโงงทางแต่กต่างคั้น
 ค่องวิตน่านาวาไม่ผ้าฝืน
 เหลือแต่ผืนผ้าแพรของแม่้อง
 ยิงรกรุกจกคุณการุญด้อง
 ได้ปกครองกรมเครือเมื่อเรือคาง

๑๐ เขาหัดบเรือยเห็นอยออนนอนตนิท พินคคโคครวญจนจวนสว่าง
 เดียงนกร้องซ้องแซ่ครอแควคราง
 เดียงชนะทเหล่าเขาเย้าน
 หิวหิวไหวไหวไวยินยั้งคินโดย
 เหมอนวิตกกอนองทศรของตริก
 จะเรียกบางอย่างชนะกมอาย
 จรุงแจงแฉงสว่างนภางคพน
 จะเซ้นคาคาเหลือเป็นเรือญวน
 คั้นแฉมแดงคุดวญปุแฉม
 เขาตั้นคั้นหัดนผอยผดอยผดอยไป
 ทังดิงค่างครอกโครกตะโอกโอย
 วิเวกหวานหวัดหวัดผัวผัวโหวย
 ชนะนี้โหยหาคูไม่รู้วาย
 เหลือรำถักอาตยมิใคร่หาย
 ค่องเรียกสายส่ววาทไนใจรำจวน
 ค่องคางคณคคบบ่าพากันตรวด
 พอเห็นจวนนาชนค้อยชนใจ
 ชนได้แต่คั้นกิงวงไสว
 ดงมุดได้คมเดนเห็นแต่ค่า

๑ ไอ้เอ็นดูหนูน้อยร้องหอยเหาะ
 ด่วนจับแฉงแฉงฤทธิเขาปัดตีมา
 จับแฉงเอ๋ยเผยฝ่าหาข้าวเปียก
 ทงงวงทงงาออกมากิน
 เขาร่ำเรียกเพรียกหูไต่ดูเด่น
 เยี่ยมออกฟังทงกวดัวแม่ยาย
 เหมือนจะรู่อยู่ในเดที่เด่นหา
 เปรียบเหมือนคนจนทงบุญน้อย

ซนไปเกาะกิ่งตลอดคยอดพฤกษา
 กวดักตรงหน้าเรียกให้มันไต่ยีน
 แม่ยายเรียกจะให้ไปกิน
 ช่วยบดรินบดคยงกระทุงวาย
 มันอยากเป็นลูกเขยทำเงยหงาย
 ไอ้นักอายด้วยจับแฉงแฉงด้าออย
 แต่หากว่าพูดยากเป็นปากหอย
 จะกวดัวล้อยออกไม่ได้ตั้งใจนิก

๑ พอดอยดำนามากออกจากป่า
 ในดงพันชนชุ่มทุกพุ่มพฤกษ
 แฉงเกิดนอนคดาดจากปากคลองช่อง
 ซ้ามยถ่านบ้านส่องพี่น้องแฉง
 นாயงน้อยค้อยคาพอด้าเถื่อน
 ในคลองดัดที่ค้ำยั้งอาตุ
 ป่าปะโตงโงงกางแกมแฉง
 คดอดหาดตามคดถึงถ้วนถึงโถน
 ครนดวงซุดค้อย่างเขาหางยอน
 เพื่อนเขาคว่าหน้าหงออกพริ่งพริ่ง
 ทงหอยแฉงแฉงตามันหาคดอง
 ไต่อิมอ้วนท้วนหมดไม่อดไซ
 ให้ด้ามชหลังเที่ยวฝั่งแฝง

ไต่แอบอาศัยแฉงมอยู่แต่คัก
 ผู้ไต่หนักพันพาดให้คดาดแฉง
 ไปตามร่องน้ำหุดกบักเป็นแฉง
 ค้อยคดองแฉงเข้าชวากปากตะบูน
 ไม่มีเพื่อนเรือประหลาดช่างชาดดูญ
 เป็นดินพูนพานจะค่นแค้พินโคตณ
 แฉงถ้วนแค้คายฝอยกรองกร้อยโกวัน
 อ้ายทโมนนำหน้าเที่ยวคว่าปุ
 มันหนับนอนร้องเกดอกล่อกหัวหู
 ดากเอาปุออกมาได้ไอ้กระโต
 ฉีกกระคองกินไซมิไซโง
 ออกเอ๋ยไอ้เอ็นดูหมู่แฉงคด
 ตามหาด้าแห่งเดนเค็มเค็มภักษา

เขาจับเป็นเห็นดมเพชเวทนา
 ฝ่ายควมอยู่เดี่ยวเที่ยวไม่รอด
 ต้องอดหยากจากเมียเตี้ยหน้าใจ
 แม้นเดยวนมหญิงไม่ทงผัว
 ไอ้อาดัยใจอย่างนางแมงดา

ทงแมงดาผัวเตี้ยเอาเมียไป
 เหมือนตาบอดมิได้แจ้งตำแหน่งไหน
 ก็บรรดัยแตกถาดดาชดา
 ถึงรูปช้วนั้นจะรักให้หนักหนา
 แต่ดูหน้าในมนุษย์เห็นสุดแด

๑ จนออกช่องคดองบางตะบูนใหญ่ ถ้วนป่าไม้คั่นเบ็ดเด็มดัดแถม
 นกกระตางยางกรอกกรอกกระแต เดียงซ้อแซ่ตองร้างทางกันดาร

๑ ถึงทวงตงประทบรบเด็จ
 ให้ปล่อยไปในทะเลเอาเพดาน
 แดเดยวทวงกรงวาง
 ยงแดเดยวเตยนตทพดบพดา
 เต็มเป็นป่ามาเป็นวงตงประทบ
 เหมือนมัยศัดตงไม่คงคั่น

มาทรงเบ็ดปลากระให้ไม่ดังหาร
 แดโบราณเรียกว่าองค์พระทรงปลา
 เป็นรอยทางทูปปราบราบรุกษา
 นักระอาอนิจจังไม่ยั้งยืน
 แดวกก็กลับไปเป็นป่าไม้ฝ่าฝืน
 นักระอนอายุใจมาในเรือ

๑ ถึงบางหออหือใครทไหนดนอ
 อนยานนมบหนบกรกรกเรือ
 ถึงเจ้าดาวชาวสวรรค์นั้นไม่อยู่
 ด้วยพรินตวงกตวเดือกก็เหตอไซ
 ทงเหลือองค์าคว่าคว่าตวนกตวแกตว
 คุณากตวตวใหญ่มิไชน้อย

มาปลุกหอด่นหาในป่าเตื่อ
 ทงทางเรือจระเข้กเคโก
 จะโค้กตู่เอกาอนาโถ
 เห็นแต่โพทะเลจระเข้ดอย
 จนเรือแจวจวนไกตมิใคร่ถอย
 ต่างคนคอยภาวนาอุตดำให้ดำรวม

เห็นนกบินกินปลาตัวน่ารัก
นกกระเด็นเต็นตามนกกามกวม

นกปักหดถงน้ำเตี้ยต่าป๋วม
กับเหยยควมเคยมต่ายตามชายเดน

๑ ไปครู่หนึ่งถึงเขาตะกริวส่วท
มะพร้าวรอบขอบทบรเวณ
กับหนูปัดจตุรูปเทียนดอกไม้
เขานบลอดล้อยู่แค่บุราณ
ชนดานวัดทศนาคูอาวาส
พฤษชาออกดอกช่ออรชร
ต้นโพไทรไม้งอกตามชอกหิน
เหล่าต้นทมรมรอบขอบคีรี
ได้ชมเพลินเดินมาถึงหน้าโบสถ์
เคารพตามกำหนดหมคมตทิน
ได้ตรงนำชำระพระสัมฤทธิ์
ขอเคชะพระสัมฤทธิ์พิสดาร
ให้ได้แหวนแทนทรงตั้งวงหนึ่ง
แม่นไต้ของตองตั้งเห็นจริงจัง
ทั้งเทียนเงินเทียนทองของเสวย
ตำรุ้พระสัมฤทธิ์ประสิทธิ์พิพร

มีอาวาสวัดความหาเถร
พอจวนเพดพักเรือนผ่อนตำราญ
จะชนไหว้พระสัมฤทธิ์พิชฐาน
ไครบนบานพระวิบช่วยดัยบรือน
คีดาตาดเดี่ยวเดินเนินดิงขร
หอมขจรจำปาดารภี
อินทนิถนางแย้มส่อดแซมศรี
ตุ่มาดีห่ด่นกตาดดูดาษคิน
ตมาโทษถือเทียนเวียนทกษิน
กับหนูนิดหนูปัดเข้าม้ดการ
ถวयरูปเทียนอุทิศพิชฐาน
ท่านเซยวชาญเซญช่วยดัยดักครั้ง
กับแพรซึ่งหอมห่มให้ส่มหวัง
จะแต่งคิงบายศรีม้ดะคอน
เหมือนเขาเคยบูชาหน้าดิงขร
ให้ได้นอนฟูกฟูเหมือนชุกชก

๑ แล่วันทาดาดเดี่ยวดงเหลียมเขา
ออกนาวามาทางบ้านบางครก

พอบังเงาแดดรมทั้งดมคก
มะพร้าวคกดูต้างตองข้างคดอง

มีส้มตุกตุกไม่เหมือนในสวน
 เขาเดินดื้อต่อถามตามทำนอง
 จนเรือออกนอกชวากปากบางครก
 เป็นถิ่นฐานบ้านนาป่าไร่
 แต่พักทองรองเรียกวานาเต่า
 ดอนเตยงวดทอถนได้กินแรง
 เจ้าด้านวนชวนค้แต่ฝปาก
 แด้นแดงอนค้อนว่าค้อนตำวด
 แดงแข่งซ่าตาเหลดอ้ายเดื่อขบ
 อ้ายจ้วเฒ่าเขาตมคอดมภาร

ตลอดดวันเรียงรายเรียกชายของ
 ไต่ขมย่องนิตหน้อยอรอยใจ
 ค้องเดยววกไปตามดำแม่น้ำไหล
 เขาทำไร่ถั่วผักปลูกผักแพง
 พักเขยวเฒ่าเรียกวาชพราแดง
 แต่ได้ขงแปรงเปริยวหูไม่รุ้กถั่ว
 พุดด้วยยากชาวบางกอกจนกถอกหัว
 เขาคคหัวเขวณห้อยร้อยประการ
 ดำเด็กทบทวนชาติเตยงฉาดฉาน
 มนขครานทตชาวเขาจิงแทง

๑ ถึงบ้านใหม่ได้ถามตามสงสัย
 ไม่บอกก่อนย่อนถามเป็นความแดง
 ถ้าพายหนักดึกครุหนังกถอก
 บ้างให้ฉวกรวดเกยวเกยวชาวเบา

ว่ายังไกลอยู่หรือบ้านท่านขุนแขวง
 จะพายแรงหรือว่านายจะพายเบา
 ด้านวนนอกนาเพชรแดงเข็ดเขา
 บ้างตงเตาเคยวคาดพานอุคม

๑ ถึงบางกุ่มหนุ่มแก่ดาวแซ่ซ้อง
 ข้างซ้ายมือชอบ้านต่านยายนม
 อย่างไรหรือชอเช่นนชนหนักหนอ
 ถึงบ้านโพไอนักไปดกซง
 กับขุนรองค้องเป็นแพ่งตำแหน่งพี
 เป็นคราวเคราะห์เพราะนางนวดมากวนใจ

มีบ้านสองฟากข้ามนามประถม
 นำใครชมชนจิตคิครำพึง
 หรือแกดงด้อจะให้นักรำดักถง
 เคยมาพึงพักร้อนแต่ก่อนไร
 สลิตททบนาพออาศัย
 จึงจำให้หมองหมางเพราะชวากคอ

นักชมบุญของร้องท่านแพ่ง
จนผู้เฒ่าเจ้าเมืองนนเคืองพอ

เชอซ่อมแปดงปลูกทับกดับเป็นหอ
เพราะดวงคอเคืองชดถึงคตรอน

๑ โอ้สังสารท่านรองเคยครองรัก
เคยร่วมใจไหนจะร่วมนวมที่นอน
แต่เดือนดีปีระกานีราร้าง
เห็นถิ่นฐานบ้านเรือนเพื่อนหญิงชาย

เมื่อมาพักบ้านโพธิ์โมตร์
ทั้งร่วมร้อร่วมสุขชดนุกต์บาย
ไปอยู่บางกอกไทดกั้นใจหาย
แต่พเดียวตายคูนานักอาลัย

๑ ถึงค้นศาลบ้านคุณหม่อมบุญนาค
มารดาเจ้าคราวพระวังหลังครรวได
เมื่อเจ็บป่วยช่วยรักษาจะหา
ยังยากไร้ไม่มีของดีของคุณ
ทั้งนารทไต่รกดกราดัก
ขอด้มาอย่าได้มีรำคับน
แต่ปรางทองน้องหญิงยังจริงจิต
จะแหวะหาด้ารพด้ยังชดใน

เมื่อยามยากจนมาได้อาศัย
มาทำไร่ทำนาท่านการญ
จะชอดูให้เป็นเนอชวยเกอหนน
ขอแบ่งบุญให้ท่านทั่วทุกคัคคน
เป็นแต่หนักดบหลังหลตายครังน
เป็นค่างคนค่างแควด้แควด้กั้นไป
แนบด้นิตนบเนอว่าเชอไซ
ค้องอายใจจำตากด้วช้การ

๑ ถึงอารามนามทกฏทอง
ริมอารามข้ามน้ำท่าสะพาน
ถึงคุงเคยวเดยวอดชชอคค้อย
ค้อยคดองแควด้แควด้บถึงพริบพริ
ด้วยวคนทด้สำหรับประทบร้อน

ดูเรื่องร้องรุ่งโรจน์โบสถ์วิหาร
นมัสการเดินมาในวาร
ตะวันคด้อยคด้าฟ้าในรำค
ประทบทหน้าท่าพดบพดช้ย
นรินทรท้าวพระยามาอาศัย

ขอเคชะอานภาพช่วยปราบภัย
ดูเรือแพแจชองทงสองฟาก
นอนคางคนคนเข้าเห็นชาวเมือง

ให้มีชัยเหมือนเช่นนาม อารามเมือง
บ้างชายหมากชายพดูหนวกหูเหือง
ดูของเนื่องนาวาบ้างมาไป

๑ ไต่เยี่ยมเยือนเรือนบ้านท่านขุนแพ่ง มาปลูกแปลงแปดกกว่าเมื่ออาศัย
ด้วยคักดาวคราวนนเชอบรรดัย
แต่่นตั้งตำร่าท่างผู้หญิงมิ่งเมียหลวง
ทงเมียนอยออยอองหญิงคนครัว
เมื่อมาเรือนเยือนศัพได้พบพักตร์
เพราะครวญคร่ำกำถรรคสู้อดออม
ไอ้ออกอ่อยเคยตำราญอยู่บ้านน
ทงหญิงชายฝ่ายเพื่อนริมเรือนเรียง
ไอ้อคิดคุณขุนแพ่งเดี่ยวแรงรัก
ได้สวดทงบังสุกุดแบ่งบุญไป

ไม่มีใครครอบครองจึงหมองมัว
เฝ้าค่อนทรวงเดี่ยวใจอดัยมัว
พากันมัวหมองคด่าระกำตรอม
ไม่หมองนักคราวนรูปช่างชุบผอม
เหมือนแก่งอมหิมเจียบเซียบดำเพียง
ไต่ฟังบีพาทย์เพราะเต่นาระเดี่ยว
เคยพร้อมเพรียงเพรียงายสบายใจ
ไม่พบพักตร์พลอยพาน้ำตาไหล
ให้ท่านไต่สู้อวรรคชนวนิมาน

๑ แด้วอำถาอาศัยใจจะขาด
ดงเรือจอดทอดท่าหน้าสระพาน
เห็นหน้าองทองมีอารีรัก
ไต่เคยเห็นเป็นผีมอมมกอดอง
ทงทปรางค์นางใหญ่ไต่ให้ผ้า
ไต่ห่มหนาวคราวระกำจงจำเวิญ

จำนิราศแรมร้างห่างสถาน
แต่่นตั้งตำร่าศิษย์หาออกมาอิง
ครนจะทกเดากกถวดมัวจะหิง
จะคุมตงแตกชำระยาเย็น
เมื่อครงมาต่อนบุตรสุดศรรเสริญ
ยังเชอเชิญชวนชกรักอารมณ

๑ แล้วไปบ้านท่านแพ่งตำแหน่งใหม่ ยังรักใคร่ครองจิตศรัทธา
 ที่พระจะใคร่ได้ใจนิยมน
 จะกลับหลังยังมีได้ตั้งใจ
 เมื่อเป็นบ่ามากคนเดียวเที่ยวด้านนี้
 ที่ไหนไหนไม่ตรึงดัด
 ช่างคดีญาติขาดเค็ดไม่เมตตา
 โอ้คิดแค้นแหวนประคัมกับแพรวเพดาะ
 จนรักตายกลายคอเป็นกอเคย

เขารับต้มปรารธนาตำมิกัด
 ต้องไปทวนบ้านเรือนเพื่อนรู้จัก
 เขารับรักรุกคณกรรณา
 เว้นแต่อินวัดเกศของเชษฐา
 พอเห็นหน้าองค์เบือนไ้เหมือนเคย
 เป็นคราวเคราะห์เพราะเป็นบ้านจจาเอ๋ย
 ไม่เห็นเคยว่าจะเป็นไปเช่นนั้น

๑ โอ้คิดถึงฟังบุญท่านขุนแพ่ง
 คำข้าวเม่าเกล้าหน้าคาดทงหวานมัน
 เขาไปเที่ยวเกี่ยวข้าวอยู่เฝ้าห้อง
 เนื้อเอ๋ยเนื้อเหลือเจ็บจนเด็บดิ
 ครั้นไปเยือนเรือนหุดานบ้านวัดเกาะ
 ต้องใช้ดีทบทมจยมพราย

ไปหน้าแดงรับแขกแรกวถันต์
 ได้ช่วยกันคนขย้านักกระติ
 เหมือนพี่น้องนึกโอ้อโหด
 ยังปริปริปริมพร้อยเป็นรอยร่าย
 ยังทวงเพดาะแพรด้าที่ท่าหาย
 วิดาด์ตายดอยทองต้นของคุณ

๑ แล้วไปบ้านศาลเรียงเคียงบ้านไร่ ทนบใน้องเนื้อช่วยเกอหนุ
 พอฉนนคชคณาเขาทำบุญ
 เขาว่าน้องของเราเป็นเจ้าดาว
 เหมือนจุดไ้ไ้ย้ายหน้ามาคำคอ
 จะแทนบุญคุณมาประสาซาก

เห็นคนอุ้นหุคยงยนรวง
 ไม่รู้ราวเรื่องเรอมาเจอหอ
 เด็ยแรงถ่อกายมาก้ออภัพ
 ต้องกระตาดตึงหนึ่งคร้กระดอนกดับ

ไต่ฝากแต่แพรวฝากบ้ำทรวัย
ไปบ่หน้งคร้งบ่เมอมตุก
แควมาเรือเห็ดอวดกเฝ้าครักครอง

ไวดำรบหน้งนนทาวญน่อง
จะมาผูกมือบ้างอย่าหมางหมอง
เที่ยวจดองคุณท่านทุกบ้านเรือน

๑ แค้นแต่ข้ากรรมอะไรไฉนน้อง
ช่างกระไรใจจิตไม่บิดเบือน
จึงฝากคำทำกตอนไวด์อนตั้ง
พอวันพระศรัทธาพากันไป
ตำธุดะพระนอนตั้งขรเขา
ยต์บวาฝากนเป็นบดตงก
พระเนตรหลับทับพระบาทไต่ยาต้นเหี้ยยค
พระเจางามยามประทมหน้าชมเชย
แควนกว่าหน้าหนาวมาคราวน
ยังมีแต่แพรวหอมถนอมชม
อุทิศว่าผ่านของพี่น้อง
มาห่มพระจะให้ผลตดบันดาด
ทงรปงามทรามประ โดมโถมแฉดัม
ทงเนอหอมพร้อมต้นกดินขจร
หน้งฝ้าซาไต่ห่มประทมพระ
ให้ม้ใหม่ไต่คึดตบทม
ทงศษยหาผ้ามตางคึดห่ม
ขอเนอหอมพร้อมกนเหมือนจันท้นปน

เฝ้าท่องท่องทุกทุกปีไม่มีเหมือน
จะไปเยือนเฝ้ากรูว่าอยู่ไฟ
เมอมฟังพหามคามวิสัย
เที่ยวแวะไหว้พระอารามคามกำดั่ง
พระพุทเจ้าหุดวงด้ร้างแต่ปางหลัง
ดูเปดงปดงปดมใจกระไรเลย
อ่อนละเอี้ยคอาดณะพระเชนย
ช่วยรำเพยพชนงัดม
ถึงแทนทพระสถิตต้นทศนม
ไต่คึดห่มห่มอรุระพระประธาน
ฝ้ายเจ้าของชาครักตัมครัดมาน
ไต่พบพานกายหน้าดถาวร
ขอให้แก้มตองข้างอย่างเกดร์
คนแต่หงอนให้มาง้อมาขอชิม
ขอทิวฐะจงเห็นเป็นบัจนิม
ทงขดบิรมหอมพุงปรุงตุคนช้
คดุมประทมพิษฐานการกุดศ
ไต่เยาะคนขอจูบรักรูปเรา

๑ แล้วยอดเดียวเที่ยวไปบันไดอิฐ	ต่างเพดินพิศเพิงผารุกขาเขา
จิกจันท์แจ่งแทงทวยกรวยกันเกรา	โมกซ์แมงเมาไม้้งอกชอกคีตา
เหล่าต้นทมยมโดยร่วงโรยกลิ่น	ระรวยรินรินรินชันนาตา
ไบสถัวิหารดานฉัตทักศนา	ฉ้วนคีตาแลดระอาคด้วยกวาดเตียน
มุกฏที่พระสงฆ์ทรงสถิต	พฤษชาติคชนไม้เหมือนไม้เขียน
นำส่งนุกรุกขชาติคาษาเศียร	เที่ยวเดินเวียนวงรอบขอบคี่

๑ พอแต่คร่อมดมชายส์บายจิต	เที่ยวชมทิศทุ่งทางกลางวิถี
ทั่วประเทศเขตแคว้นแดนพิบริพัรี	เหมือนจะชไปไม้พันแต่ต้นคาด
ที่พวกทำน้ำโตนคประโยชน์ทรัพย์	มีดสำหรับเห็นข้างอย่างทหาร
พะองยาวก้าวคั้นบันทะยาน	กระบอกคาดแหวงกันคนตะพวง
แต่ใจคิดว่าใครเข้าไปขอ	ให้กินพออ้อมอุทรบห่อนหวง
ไคชนฉานาคาดหวานหวานทรวง	ชนเขาหวดงเดียบเดินเนินบันได
ดูเยนชันร่นร่นพนมมาศ	รุกขชาติช้อดอกออกไธว
บ้างหล่นร่วงพวงผลาตุมาลัย	ต่างเด็ดได้เดินคบบ้างชมดวง
ภุมรินบินว่อนเที่ยวว่อนร้อง	เหมือนเสียงของหึ่งหึ่งถวนผงหวดง
เวียนประเวศเกษราบุปผาพวง	ได้เซยดวงดอกไม้เหมือนใจจง

๑ ไ้ออกน้องท่องเที่ยวมาเปด็ยวจิต	ไม่มีมิตรที่จะชมดมประดังค์
กับหนูน้อยพดอยเพดินเที่ยวเดินวง	ชนถงองค์พระเจดียบนคริน
ต่างเห็นอยบอบนอบน้อมอยู่พร้อมพรั่ง	บ้างหยุดนั่งเอนนอนกับกอนหิน
เห็นประเทศเขตแคว้นโนแดนดิน	มีบ้านถนทิวไม้ไรโรราย

๑ แดงเดินดูภูมาคีตาเดิม
 เป็นห้องนอยรอยหงส์ต่อตายมอม
 ชมดูจันทนภกถนภกถนภกถนภกถน
 เห็นห้องหินคีตาน่าอาวรณ์
 พอจนวนรุ่งฝูงนกวิหคร้อง
 คิดกระหนงถึงดวงกมลของดี
 ไอยามยากจากบุรินมาถิ่นเถื่อน
 เดือนสว่างต่างไต้เมื่อไต้ยา
 ยงรณนภกถนภกถนภกถนภกถนภกถน
 เหลดอรัวถนภกถนภกถนภกถนภกถน
 มาเห็นถ่านาคาดงพราภพราภ
 จะไปเรือนเยอนเยยมักเจียมใจ
 อนถ่านทมนุษย์หยดกทินา
 เขาช่วยเล่าเถิดว่าเขาไม่ถ้อดวง
 จังเขยนภกถนภกถนภกถนภกถนภกถน
 จะภิญโญโมทนาให้อาภย์

บ้างออกเงอมเงาระยับดัด
 คิดถึงบเมือเป็นบาเคยมานอน
 จนเที่ยงคืนแซนซ่ายกตายเป็นหมอน
 เคยกต่างกถนภกถนภกถนภกถนภกถน
 เรไรซ้องเดี่ยวจึงหรีดดังดีดดี
 คอซำบั้งค้อยววยฟายนาตา
 ไม่มีเรือนแรมอยู่ในคูหา
 แผ่นคีตาต่างฟูกกระดุกเย็น
 เหมือนจะแนะนำจิตให้คิดเห็น
 ไ้อำเป็นเป็นกรรมจึงจำไทด
 แต่เพื่อนยากยังไม่เห็นว่าเป็นไฉน
 ขอดังไฉนเกิดถาที่ซาทรวง
 มิใช่ถาของอิเหนาถาเขาหลวง
 แต่เขาหลวงเขาห้ามต้องขามใจ
 หวังประจักษ์มิ่งมิตรพิศมัย
 อย่าน้อยใจเถยถ้ำขออาดา

๑ แดงดีค้อออกนอกถ่านาภูเขาหลวง
 ไ้อื่นถ่านาค้างทักถางนา
 มาตามทางหว่างโตนดถึงโตนจิต
 เห็นกระต่ายได้โตนโตนทะยาน
 ค้างชิมชมคมเดินเจริญวัน

ดูเด่นดวงเดือนสว่างกต่างเวหา
 เดียงบักษาเพรียกพดอบนยอดคาด
 แต่พวกศิษย์แดนดูชธนภกถนภกถน
 เดียงดูกคาดกรากตังตะดังแด
 เทยวชมชื่นเขตแซวงค้วยแดงแฉ

ต่างดัดเดยวเทยวเต็ดคอกแคแตร
 ตักต้องยามตามทักถวนบักษา
 โื้อ่ฟังฟังหวังสวาทไม่ชาตคิต

ได้เห็นแต่่นกนอยค้อยควิต
 เตยงแจ้วจัจอยเจยวเตยวเตยวคิต
 ช่างไม่ผิดเตยงส่าวชาวพริบพรี

๑ แดวเดยวตรงหน้าวัดพระธาตุ พอเดือนกาดคด้อยจาวสัตว์มี
 ดูพระปรารักษ์กลางอารามก้งามดี แต่ไม่มีเงาบ้างเป็นอย่างไร
 ตำรุ้ตะพระมหาดลาคคต ยังปรากฏมิได้เดื่อมที่เดื่อมได้
 พอไก่อ้นวันทาตาครรรได ดงเรือใหญ่ต้องมาถึงธานี

๑ จึงจดหมายรายความตามดังเกด ถิ่นประเทศแถวทางกวางฉีก
 ให้อ่านเด่นเป็นเรื่องเมืองพริบพรี ผู้ใดมีคุณก็ได้ไปแทนคุณ
 ทงผ้าหอมย้อมเหลืองได้เปิดองห่ม พระประทมที่ดำเนาภูเขารุน
 กุศ์ถนนวนรรดาที่การุญ รั้วถวนบุญเอาเถิดท่านที่อ่านเอย

พิมพ์ที่โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม ถนนพระราม 6 ซอยมหาสินี ๒ พระนคร โทร. 71866
นายवल รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์และดีไล์โฆษณา ๒504

000315

